

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta eae de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu 2 1/3 galbini mon. sunatoria.

Anulu XXXVI.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 93

Brasiovu 186 Decembre

1873.

Cris'a finantiale si cea politica a Ungariei explicata si ilustrata prin cifre.

Se invetiamu din cifre, precumu invetia tota lumea européna; se intielege inse, ca din cifre authenticice, éra nu fictive, nu mincinóse. Poporulu care nu scie aritmetica, nu scie nimicu.

In fine commissiunea finantiale din estempu exmissa din sinulu camerei unguresci, constrinsa de extrem'a lipsa si seracia a tieriei, nu a mai ascunsu cuiele in sacu, ci dupace a cercetatu bugetele cu de a meruntulu, inchiaendu'si lucrarile sale, a scosu la lumina, ca starea finantiale a Ungariei este intru adeveru spaimantatoria, desperatoria, rusinatoria. Sietepe ani, numai sietepe ani de economía unгурéscă, au fostu de ajunsu cá se ruinedie tier'a, cumu nu a mai fostu ruinata din dilele Curutiloru.

Asia déra totu este adeveratu, ca deficitulu efectivu si totale in bugetulu Ungariei pe anulu 1874 se suie la neaudit'a suma de 72,336.495 fl. Asia déra imprumutulu celu nou si rusinatoriu *), tocma se si reésa intregu, se va inghití intregu intreguti in coperirea deficiteloru, si totu voru mai lipsi vreo optu millióne.

Éca cumu se arata situatiunea finantiale in conspectulu stabilitu de catra commissiune pe an. 1874.

Spese ordinare, cumu amu dice	fl. v. a.
fixe:	219,675.466
Venituri ordinare numai	202.767.495
Deficitu in ordinariu	7,907.971
Spese extraordinare, la care tier'a este obligata	35,572.403
Venituri extraordinare numai	4.901.314
Deficitu in extraord.	30,611.089
Spese la operatiuni de creditu.	8,958.023
Venituri din asemenea operatiuni	14.993.998
Aici ar' fi unu prisosu (illusoriu)	6,035.975
Deficitu dela imprumutulu cu loteria	144.235
Datorii ce se dicu flottante, facute cumu amu dice pe barb'a ministrului	20,709.175
Statulu a mai remasu datoriu la particulari, societati etc. pe 1873	10,000.000
Restantie de contributiuni din 1874	9,000.000

despre care commissiunea crede, ca nu voru intra, si, ca prin urmare ministrulu Kerkapoly prelinase venituri prea mari.

Sumandu tote acelea deficite la unu locu, esse cifr'a susu aratata de 72,336.495.

Care trebuie se bage in desperatiune si pre cei mai mari optimisti ungureni.

Acea desperatiune trebuie se créscă si cresce in adeveru cu atatu mai multu, déca vei arunca ochii totu-odata si preste datorii de statu.

In an. 1867, in care s'au impacatu ungureni cu austriacii, Ungari'a primise asupr'a sa din enormele datorii de statu, care trecea preste trei miliarde si anume: din cele consolidate circa 600 millióne; din cele flotante 150 millióne, la care s'au adausu cele nrbariali, care trecea preste 250 milli-

*) Din 153 mill: deocamdata le se dá numai 1/2 si apoi cu interessu 110/0?

óne; cu totulu la unu miliardu seu una mie de millióne.

Ve mai aduceti amente, cumu se laudá pe atunci capacitatile si necapacitatile finantiarie, ca ce minuni de economii au ei se faca in finantiele statului, si cumu au se scadia datorii publice. Mai tieneti mente, cu ce in pertinentia si nerusinare strigá concurrentii la mandate de deputati, ca impositile directe se voru miciorá, ca pretiulu sarei va scadá, ca tote monopolurile se voru desfiéntiá, ba nemesiloru opincari le promittea scutire totale de orice impositile. Ve este in memoria própeta, cumu nu numai plebea cea simpla, glótele nauce, de secui, sasi, romani, isi perdusera totu instinctulu sanetosu, si credea orbesce la totu feljulu de minciuni. Si ce mirare, ca credea „prostimea“ insielata de mii de ori, candu se aflá si deintre carturari multime de ómeni totu asia de prosti, cá se créda la tote fanfaronadele. Apoi impositile directe in locu se scadia, au mai crescutu din anu in anu, éra monopolurile nu numai suntu sustienute, ci acelea inca au devenitu multu mai apasatorie decatu fusesera sub nemti. Éra candu cutediai se'ti faci si tu observatiunile si se dici intelligentiloru politici: Mei ómeni, nu credeti asia usioru la impossibilitati de acestea, stá se te tóce in capu, iti strigá, ca te a cumparatu némtiulu cá se vorbesci asiá, si te inferá de turburatoriulu alu fraternitatiei (de punga).

Déra apoi déca amu fi fostu numai cu atata, adeca cu impositile grele si monopoluri ucigatorie de industria; reulu inse a mersu multu mai departe. Fericitorii de tíera nu s'au ajunsu nici cu impositile, ci cá toti risipitorii, s'au apucatu se incarce la datorii enorme, la care se aiba a plati si stranepotii nostrii.

Primulu imprumutu ungurescu a fostu preste 83 millióne fl.

A urmatu alu duólea la 1870 de 29 millióne fl.

Alu treilea la 1871 de 6 1/2 millióne fl. in argentu.

Totu in acelu anu altulu preste 29 millióne. In 1873 altulu de 54 millióne.

In fine acest'a ce sta se se operedie acuma de 153 millióne florini, inse in auru, pe langa conditiuni de care accepta numai staturile cadute, bancróte, in catu cei mai multi deputati strigara si marturisira, ca trebuie se'si acopere faci'a de rusine. Déra ce va fi, candu preste cincii ani va trebui se fía platita in auru! La tote acestea datorii se platescu pe fia-care anu preste siesedeci millióne interesse. Vai de capulu nostru si de dilele nóstre. Vai de copiii si de nepotii nostrii, la ce amaru si calamitate amu ajunsu!

Si in acelasu tempu ce a facutu Cislaitani'a? A facutu asia de bine, ca dupace a scapatu de Ungari'a, in cei sietepe ani trecuti si-a regulatu finantiele pana la atata, in catu abiá mai are bagatela de unu deficitu pana la 2 seu 3 millióne; éra creditulu i s'a restauratu intru atata, catu piatiele cele mari europene o imbie cu milliónele loru, pe langa interesse numai pe diumetate de catu platesce Ungari'a.

Déra de Cislaitani'a se te miri si nu prea. Pre catu tempu imperiulu érá centralisatu, regimulu trecuse prin multe si fórte mari fatalitati. Revolutiunile din 1848; bellulu din Itali'a; celu civile din Ungari'a si Transilvani'a, dela Vien'a,

Prag'a, Leopole; organisatiunile din tempulu absolutismului; invasiunea in Romani'a pre catu a duratu bellulu orientale; bellulu din 1859; celu dela Schleswig-Holstein 1864; celu mare din 1866 si platirea speseloru la Prussi'a, — tote acestea au inghititu sume infricosiate; pe langa acelea s'au facutu si pe atunci multe cali ferate, marina s. a. Déra Ungari'a in sietepe ani de pace unde au investitu atatea sute de millióne? Se ne punemu cu totii acésta intrebare, pentru ca cu totii ne scuturamu pungile, pre toti ne amerintia executiunile, saraci'a, fallimentulu.

Junimeii romane

in Pest'a

Amu cetitu cuvintele insufletite ce mi le ai adresatu. scumpa junime, si cari le amu aflatu reintornandu din inchisória.

Nu atributiunile onorifice cari mi-le faci, si cari eu tienu a nu le meritá, ci simtiemintele depuse in acele cuvinte suntu totulu ce me inaltia, me insufletiesce si-mi intemeiadia speranti'a d'unu mai bunu venitoriu alu patriei, alu scumpei nóstre natiuni.

Junimea este garanti'a viitorului unei natiuni. In anim'a ei se oglinda ceea ce are se fia unu poporu.

Nimicu nu póte consolá, recompensá si animá pre luptatori mai multu, cá vediendu generatiunea, ce are se li succéda in arena, petrunsa de ideele, de pricipiele, pentru cari ei renuncia la liniscea vietiei, sacrifica libertate, familia si adeseori chiaru viéti'a

Labórea immultiesce si assigura averea. Lupt'a castiga si singura intemeiédia drepturile politice. Averea cá si drepturile politice castigate fara sudóre suntu chiaru la inceputu diumetate perdute.

Viéti'a fara lupte, cari singure facu possibili invingeri si triumfe, si fara deceptiuni, cari de cele mai multe ori injunescu, agerescu si indoiescu poterile, o viétia, dicu, fara d'acestea este fidela imagine a mortii.

Unu poporu traiesce si valorédia pre catu scie lucrá si luptá, si pre catu se pretiuesce insu-si.

Candu vomu fi toti petrunsi de aceste adeveruri, candu adversarii voru fi adusi la convingere, ca forti'a primédia dreptulu numai in o stare mai multu seu mai pucinu barbara seu de alienare spirituale, ca acésta massima este eternulu sorginte alu intunerecului si alu subversiunei: atunci vomu ocupa locul ce ni compete, atunci si numai atunci vomu fi assigurati si patri'a fericita.

Din parte-mi nimicu nu-ti potu dori, scumpa junime, mai demnu de simtiemintele si aspiratiunile tale, decatu ca semtiemintele nobile ce-ti agita anim'a se le traduci in viétia cu aceea-si virtute si candore, cu care le esprimi. Fia! Te salutu!

Fagarasiu, la 30 Nov. 1873.

Arone Densusianu.

Cumu se remunera dreptatea in Fagarasiu?

Din Fagarasiu audimu, ca una clica persecutéza mereu totu ce e cu semtiu dreptu si nationale romanu. Asia se prenumencia depunerea din officiu si a d. inspectoru silvanale G. Vintila, anima intréga de romanu, escrienduse concursu pe 25 Ian.

1874 spre a se face alegere noua in locui, forane ci o imputare séu invinuire. Noi credemu, ca membrii municipali nu voru lasá din vedere manipulara acestei clice, ci ei voru pune capetu séu freu. Meritele d. Vintila sunt, ca a aperatu numai dreptatea si dreptulu averii comunelor fora privintia partinitória la marii possessori, cari ar' inghiti totu. Acestia acum tocma din caus'a acésta dederu alu resturná prin clica. Deci credemu, ca, cá pe unu aparatoriu alu dreptatii fora reserva, reprezentantii municipali lu voru realege la terminulu concursului, care din provocarea capitanului s'a si scrisu pe 25 Ianuariu 1874. Déca numai astufeliu de remuneratiune se póte asteptá dupa fidelitatea servitiului, apoi nu credemu, ca se voru afá barbati de caracteru, cari se nu fia persecutati in grati'a stapaniloru feudali. D. Vintila se recurga de nou, si reprezentantii municipalitatii inca -si voru implini datori'a la realegerea exersa, remunerandu soliditatea si dreptatea aperata spre binele loru si alu mandatariloru loru. —

Dela dlet'a Ungariei.

Siedinti'a din 6 Decembre 1873 in caus'a natiunalitatiloru si a limbai.

(Capetu.)

Reportorele Molnár cetesce testulu maghiaru alu petitiunei, din care se pricepe, ca a nune trei picturi sunt, pentru cari se face plansóre si cari s' reducu la §§. 2, 4, 5, 7, 8 si 19 — din legea pentru natiunalitati; celu d'antain, fiindu ca pretinde cá protocoálele despre debaterile municipali in testu originalu se fia maghiaru, — ceea ce face neposibile autenticarea loru, de óra-ce membri reprezentantiei nu sciu limb'a maghiara; — celu de alu doilea, fiinduca cero cá comunicatiunea cu guvernulu se se face numai in limb'a maghiara, — ceea ce este o fortia nesuferibile pentru municipale autonome si cetatiani liberi; — celu de alu treilea, — fiinduca silesce pre functionarii municipali a se folosí in intru numai de limb'a maghiara, precandu aceia nu sciu, n'au de unde se scia acésta limba, cu totulu straina in acele parti; celu de alu patrulea si cincilea, fiinduca cere dela advocati se lucre numai in limb'a maghiara, dér' pe care acestia nu o sciu, n'au de unde se o scia; — in fine celu din urma, fiinduca dispune limb'a maghiara de unic'a si eschisiva limba a instructiunei la Universitati. Ér' cá exemplanu de — flagrante rea aplicare a legi aducundu, cum forulu apelatoriu, cu desconsiderarea dispusetiunei Art. IV: 1869, § 6, lit. d) — nu se multumesc de eschisivitatea limbai maghiare la curtile mai nalte, ci — trecundu peste acésta lege la Art. XLIV § 13 din 1868, impune aceeași eschisivitate pentru **primele instantie!** —

Indignatiune chiaru produse la domni stepanitori — ca-ci primariulu Sighisórei, d. I. Gull, a cutesatu a subscrie acésta petitiune in limb'a sa propria, cea germana, ér' nu in limb'a domniloru, cea maghiara! — In mediuloculu iritatiunei armá la cuventu I. Gull, carele intr'o cuventare fórté resoluta si bine cugetata, spuse Casei, ce mare nedreptate este politic'a loru natiunale, vrendu a face de a dreptulu o cucerire fortiata a nemaghiariloru pentru maghiarismu, si acést'a chiaru si facia de partit'a ce sustiene politic'a si starea lucrurilor de astadi; ca-ci plansórea de facia tocmai dela acésta partita provine, sentiendu si aceea, ca-ci tóte popórele nemaghiare din patria suferu cu amaru — greau'a apesare a dispusetiuniloru citate, asupra limbai si natiunalitatii loru!

Petrundiatóriele aceste arguminte — avura efeptulu d'a turná oleu in foculu maghiariloru, a carui flacara isbucni cu furia potentiata. —

Molnár A. reportorele — dede acum spre sionea cea mai viua acelei flacare maghiare, pronuciandu-si — intre aplause frenetice ale multimei, indignatiunea pentru cuprinsulu si tonulu petitiunei!

Horváth Gyula — de asemenea redicá asupra sasiloru insinuatiunea, ca in locu de a veni cu rogare, ei navalescu cu baionetele asupra casei, si ei cutédia a inputá maghiariloru, ca nu sunt ecitabili facia de ei, — dér' óre ei cum sunt ecitabili facia de cele $\frac{3}{4}$ de romani de prin pregiurulu Sighisórei?! (Sic!)

Kapp Gusztavu — provocandu la cele dise de F. Pulszky cá reportore la oca siunea debaterii de adresa, candu erá vorb'a tocmai de modificarea legii pentru natiunalitati, de asemenea la cuvintele lui Deák, rostite in 23 Ian. 1872 — totu in cestiunea natiunalitatiloru, si cari tóte puneau in prospectu o satisfactiune fratiésca a natiunalitatiloru, spriginesce propunerea lui Fabricius.

Ugron G. ataca si elu fora tóta crutiarea pe sasi, cá nerespectatori de legi si drepturi speciali pentru sine, precum tocmai este cu legea de municipalitate, deci indémna pre guvernulu, se faca cá si Ludovicu alu XIV-lea si Richelieu, unificandu tóte partile tierai cu orce pretiu; pre langa care asteptare spriginesce propunerea commissiunei — (Aplause viue!) —

Wächter Fr. (din drépt'a estrema, adeca ultra-deákista.) se scóla, pentru ca detorinti'a catra natiunea sa ei comanda, cá se o apere in contra nedemneloru atacuri ce-i fecera antevorbitorii — din caus'a, ca o municipalitate a cutesatu se céra ceva cu totulu legalu, revisiunea unei legi defeptuóse — pre cale legale! Cá unulu apoi, carele si-a espusu viéti'a pentru patria si constitutiune, respinge — intre repetite viue aplause — cu tóta agerimea atacurile si insultele ce se redicaru in contra natiunei sasesci. Spriginesce propunerea lui Fabricius, si este convinsu, ca prin acést'a nu vatema constitutiunea si patri'a. —

Presiedintele — róga a fi oratorii obiectivi si a se ferí de provocari si atacuri pasionate.

Ivanka I. crede ca — pacea si fratiétatea numai prin eschiderea de astufeliu de dispute se póte sustiené. Dealtmintre petitiunea presinte si pentru forma, adeca — pentru ca testulu ei originalu este nemtiescu — nu póte fi luata in consideratiune.

Aless. Romanu: (in nr. v. pe largu) propune, cá petitiunea de pe tapetu se se transpuna ministeriului spre a o studiá si a face reportu asupra-i.

Tisza K. Nu doresce a suspitioná séu recriminá, ci observa simplu la obiectu ca — dupa-ce a auditu odata cuprinsulu petitiunei, nu póte se voté decatu pentru respingerea ei. Nu crede se fia cineva, carele ar' voi se scóta pre nemaghiari din tíera, dér' sunt de aceia, intre cari se numera si densulu, cari dicu: tóte concessiunile pana acolo, unde incepu pretensiunile statului maghiaru; ca-ci pre catu timpu Ddiu ni va lasá in potere statulu maghiaru, lu vomu conservá cá statu maghiaru. (Aprobari viue si generali). Acést'a face si are dreptu de a face ori care natiunalitate intr'o tíera, care i pórtá numele, si — cautati giuru impregiuru in lume, déca veti mai gasí o tíera intre asemenea conditiuni, unde s'ar' permite usulu limbai materne intr'o mesura mai mare de catu aici la noi. Sum, cá se damu in cadrulu dreptului individualu si corporativu — totu ce se póte cere dupa ecitate, dér' cine ni cere, cá se damu si aceea, prin ce statulu maghiaru este statu maghiaru, aceluia spunemu curatu: acést'a nu damu. (Aprobari). Apoi se ne straduimu a-i linisci in pace, prin persvasiune, si — sum convinsu, cea mai mare parte se va multumí; ér' pucniloru agitatori ce ar' mai remané, li vom dice: Veniti de luati, déca poteti! (Om vedé).

Petitiunea presinte ataca ideia statului maghiaru si cá atare dd. cei ce pretindu a se dá ministeriului spre a fi luata in consideratiune, multiamésca-se — ca nu se dá la loculu seu spre a fi luata in consideratiune, cea-ce alta data — usioru póte se se intemple. Spriginesce propunerea commissiunei pe care o primesce maioritátea, ér' natiunii contra. —

Reportorele Molnár Antal propune alte trei petitiuni, un'a din Zarandu, in privintia usului limbai in officiu de catra cei ce nu sciu maghiarésce; un'a totu din Zarandu in privintia sigilului cu circumscripitiune latina, pre care l'a folositu comitatulu 160de ani, ér' acuma ministerulu l'a casatu: in fine un'a in privintia clausulei oficiale din partea pretureloru, la atestatele pentru uciderea de féra rapitórie. Opiniunea commissiunei este — a le respinge pre tóte trei.

Bonciu cere a se debate fia-care separatu, atingundu materii diferite.

Presiedintele se invoiesce si provóca a luá cuventulu la cea d'antai.

P. Cosma: Spunendu istoriculu cestiunei, cum ministerulu, intrepretandu reu si fora cale § 5 din legea pentru natiunalitati, si astufeliu atribuindu-i unu caracteru transitoriu, ceea ce nu sta, — de o data a opritu folosirea limbai romaue officiantiloru din Zarandu, ce nu sciu limb'a maghiara. Elu propune deci, cá se se enuncia, cumca respectivulu paragrafu ne fiindu de natura transitória ministrulu de interne este avisatu a sustiené usulu legalu pentru limbele nemaghiare. —

Min. de interne cont. Szapáry: Róga a se ferí de a provocá si la acésta cestiune espectoratiuni pasionate, deliberandu obiectivminte numai asupra cestiunei: déca ministerulu a interpretatu si aplicatu bine legea, séu nu. Elu crede, ca dupa lege, limb'a interna a officialoru nu póte fi alt'a, decatu cea maghiara; ér' déca vreunu dregatoriu n'o scie acést'a, apoi de aci nu urmédia, ca elu ar' avé dreptulu d'a folosí alta limba, ci urmédia cá elu se invetie limb'a maghiara. (Aprobari viue si general). Astufeliu a aplicatu elu legea: si Cas'a se nu incerce a o interpretá altufeliu, ca-ci dreptulu de interpretare nu este singuru alu Casei, ci este alu tuturoru factoriloru legelativi. —

George Popu: Cá „simplu gregariu,” carele mai multu petrece in studiulu si intuitiunea celor ce se petrecu — face o revista critica, catu se póte de buna, asupra pertarei guvernului facia de natiunalitati, prin care constata esclatantminte nedreptatirile ce se facu cu gramad'a natiunalitatiloru, si votédia in casulu presinte pentru propunerea lui Cosma. —

Irányi D. se scóla pentru de a observá — facia de o imputatiune a dlui G. Popu, sub ce conditiune deputatii natiunali — bucurosu se primescu in partit'a stangei de 1848, adeca sub conditiunile de a primí program'a acelei partite si de a recunosce unitatea teritoriale, politica si administrativa a tierai peste totu. —

Presiedintele — vré se inchida discussiunea, dér' V. Babesiu cere cuventu, pentru de a atrage atentiunea Casei la impregiurarea, ca — cestiunea de feliu nu s'a lamuritu; anume, cá — dd. deputati par' ca nici nu sciu, de ce este vorb'a! Este vorb'a despre aceea, ca dlu min. de interne, de odata s'a pusu se interprete o lege, §-lu 5 alu legii de natiunalitate, intr'unu intielesu carele nu-lu are, dandu-i caracteru transitoriu, si astufeliu violandu o indreptatire de limba a natiunalitatiloru nemaghiare. Asupra acestei cestiuni Cas'a trebue se se orienté bine si se -si ié decisiunea, restabilindu autoritatea legii. Prin acést'a nu se ataca, ma inca se afirma dreptulu de statu alu tierai si ministerulu se avisedia a se ferí de abuzuri. Acés'a se póte numai primindu propunerea lui Cosma. —

Matyus Arisd: constata si elu, ca intr'a-deveru cestiunea nu este lemurita si ca nu se póte trece asiá fora pasare preste ea. Provóca deci pre min. de interne a lemuri. —

Min. c. Szapáry Gy. da esplicarea ca, a observatu, cumca unii functionari, sub cuventulu, ca nu sciu limb'a maghiara, s'au folositu de limbele loru — nu numai facia de parti, ci si in manipulariunea loru interna, in protocoálele si corespundintiele loru officiali; acés'a elu n'a potut'o splicá din lege, si asiá a comandatu cá pentru manipulariunea interna se se folosésca eschisivminte limb'a statu-

lui. Repetesc ca, cei ce nu știu limb'a maghiara, nu potu avé dreptulu de a perená. si generalisá licenti'a ce li s'a datu din § 5, ei au a se adoperá se investie catu mai curundu limb'a maghiara.

In acestu sensu a dispusu densulu in casulu de sub intrebare. (Aprobari viue din partea maghiarilor).

Presedintele puendu la votu mai antaiu propunerea comisiunii, aceea se primesce cu mare maioritate. —

Molnár A. reportorele, propune cestiunea cu sigilulu din Zarandu si — fora s'o esplice, cere respingerea petitiunii.

V. Babesiu se scóla si vré se faca o contra-propunere. Se nasce mare scomotu; ca-ci multi din drépt'a si din stang'a tienu, cumca desbaterea s'a incheiatu si asupra acestei cestiuni. Dupa multa disputa, la care iéu parte: Várady Gábor, Hodosiu, Maximoviciu, Perczel, Péchi T., si — de repetite ori Presedintele, Reportoriulu si Babesiu, in fine presedintele constata ca — discussiunea asupra acestei intrebări nu s'a incheiatu; deci da cuventu lui Babesiu in meritu.

V. Babesiu spune, ca — nu este vorb'a de caus'a de nationalitate, ci dlu ministru s'a pusu se faca atare. Comitatulu Zarandului de peste 140 de ani s'a servitu de unu sigilu alu seu cu inscriere latina, candu acum de odata dlu ministru opresce acestu sigilu si comenda — altulu maghiaru, vate-mandu astufeliu dreptulu de autonomia alu municipiului. Cuventatoriulu tiene ca, — deciderea asupra sigilului seu, este dreptulu municipiului, — celu pucinu pre catu nu esiste lege, care ar' dispune contrariulu. Propune asiá dér': se se indrume min. de interne, a respectá usulu legalu de pana acuma alu comitatului. (NB! Sub totu timpulu propunerei si motivarei acesteia, domni legelatori maghiari ai nostri, au desvoltatu parte mare unu scomotu, cu intrerumperi si intrevorbiri scandalóse, si peste totu au doveditu, ca tocmai acésta cestiune i genédia straordinarminte, de unde discussiunea a degeneratu intr'o formale disputa intre Babesiu cu netoleranti'a maghiara!)

Csernátónyi — Facia de colegulu seu Péchy, carele amintise de „deputati nationali“, nu vré se cunósca deputati nationali, ci numai ai natiunii (maghiare) si ai cercurilor. (Aprobari generali.) „Causa de nationalitate — dorere — esiste, si elu cá deputatu regreta fórté ca s'a creatu legea pentru nationalitati; inse — aceea e a trecutulu. Idei'a statului intr'alte se exprime prin sigilu; atunci candu s'a facutu sigilulu latinu, aceea a fostu idei'a de statu; astadi sigilulu trebue se se conforme ideei de statu de astadi. Déca s'ar' permite municipialoru a-si alege sigilulu, amu ajunge de cutare si-ar' lua vulturulu musculescu. altulu — Romani'a etc. in sigilu. Deci primesce propunerea comisiunii. —

Hodosiu splica domniloru si mai lamuritu si istori'a sigilului si li spune, ca nu prin sigilulu municipalitatiloru, ci prin alu tieréi se sprima idei'a de statu; apoi se intielege de sine, ca si municipiale decidu in sfer'a automiei lor sub supraveghierea guvernului centrale. Romani nau adusu si nu voru aduce muscalismulu in tíera. — Spriginesce contra propunerea lui Babesiu.

Afara de acést'a Hodosiu face si motivédia cu § 5 din legea pentru nationalitati — o contra-propunere in cestiunea petitiunii din Fagarasiu, unde ministeriulu de odata se puse si opri pretoriloru romani, a pune clausul'a de autenticare pe adevérintiele comunali romane, despre uciderea de fere rapitórie — in limb'a romana, prescriindu-li limb'a maghiara. Contra propunerea suna, ca — cu privintia la dispusetiunea chiara a legii, min. se se indrume a respectá usulu legalu de pana acuma. —

Makray L. in cestiune personale, facia de imputatiunea ce i s'a facutu, ca este alesu de romani, pre langa promisiunea ca va sprigini causele acelora, ér' acumu le ataca, — spune, ca — da, pre densulu l'au alesu multi nemesi maghiari,

cari nu știu vorbi decatu romanesc; dér' aceia mai de multu au apartienutu corporatiunii, ce s'a disu — „tíer'a natiunii maghiare. „Intru acestu intielesu elu a corespunsu detorintiei sale si acolo diosu si aici. (Auditi — nemesi romani!) —

Facuudu-se acuma votare, se primesce propunerea comisiunii petitiunarie in ambele cestiuni. — Dep. rom. deakisti fura indiferenti la lupta. —

Crisele intre stapanii din Pest'a inca totu duréza; pentru ministeriulu de finantie inca nu se afla cine selu primésca. Ghyczy cu incercarea de a aduna sub flamur'a sa din tóte partitele o massa mare, se vede parasitu, abia cu 15 partisani. Andrásy venindu la Pest'a mustrá partit'a deakiana, provocandu se perdureze la carma cu solidaritate si acésta trase dunga si preste planele lui Ghyczy. Lui Sennyey i se deschidu nuantiele a lua frenele min, quid tunc? —

Diei'a a numitu o comisiune de 5 maghiari, care se reporteze in caus'a muntiloru distr. Naseudu. Ce potu fratii Naseudeni astepta de aici decatu reportare in folosulu maghiaru si scurtarea proprietatii sale, cá premiu pentru tameieri. — Viderint! —

Metropolitulu gr. cath. si episcopulu Gherlei descriera cu colorii viie ignorat'a sórté a preutimei resp. inaintea Mai. Sale, cerendu parintésca ingrigire. Mai. Sa ii a mangaiatu cu respunsu gratiosu, ca va avé grigia de ameliorarea sortii lor.

Mironu Romanu e intaritu episcopu alu Aradului. — Dep. Maday, alesulu Fagarasiului cercatu se apere causele mandatariloru, se dice, ca a respunsu, ca elu cá strainu fú alesu cu bani, banii i a platitu si e quitt cu fogarasienii. Dupa sfara si ocará si batujocura de o véra. —

Processulu maresialului Bazaine. REPORTULU

dlii Generalu de Revière.

Partea a trei'a.

Capitulatiunea, dela 7 pana la 29 Octobré.

(Urmare.)

Capit. 2. Missiunea generalului Boyer pe lunga regele Prussiei. Generalulu Boyer a fostu autorisatu in 12 prin regele Prusiei a se duce la Versailles. Acolo ajunsu a avutu dóua conferintie cu d. de Bismark. In prim'a audientia d. de Bismark intrandu in meritu consideratiuniloru politice asupra situatiunii create prin revolutiunea din 4 Septembé, -si delu silintia a pune pe gener. Boyer in curintele evenimentelor, vorbindu despre conferintia dela Ferrières cu Iules Favre, despre nesuccesulu missiunii d. Thiers in Europa; ca starea interna politica si militare a Franciei e desperata; ca in multe departamente prusii suntu bineveniti, in alta domnesce anarchia totala; ca armat'a dela Soire a fostu batuta la Orleans; ca trupele germane ar' fi mergendu spre Bourges. — Dupa acést'a espunere generale ceru Bismark dela gen. Boyer. cá acést'a sei precisese dorintiele maresialului Bazaine si scopulu misiunii sale. Boyer i a spusu apoi in sensulu cunoscutu, ca Bazaine ar' fi gat'a a inchiá o conventiune militaria, dupa care armat'a Metiului se se departeze cu tóte onorurile militare, cu armele, materialulu si vulturii sei. — Bismark i a respuns, ca acést'a nulu atinge pe elu, ci cade in domeniulu regelui si alui Moltke. Elu adause: „Missiunea dvóstre fiindu a cere o conventiune militaria pe bazele aceste, trebue se ve spunu inainte, ca consiliulu regelui nu ve va accordá alte conditiuni decatu acele, cari s'au stipulatu la Sedan. Observandu gen. Boyer, ca aceste base nu voru fi acceptate de catra armat'a Rinului, Bismark i a respunsu, ca crede a obtiené pentru armat'a franceza conditiuni, cari i le va face cunoscute mane, dupa ce va fi vorbitu cu regele, facia de care si facia de consiliulu caruia va poté sustiené consideratiuni politice. Cerendu Boyer sei spuna aceste conditiuni politice, Bismark i a expusu, ca guvernulu germanu póte tratá numai cu guvernulu regentiei. „Ati recunoscutu, adause elu, guvernulu aperierei nationale?“ — Nu, respunse Boyer, n'amu primitu nici-o novela dela guvernulu din 4 Sept., acést'a nu esiste pentru noi. Amu juratu credintia imperatului, si vomu remané fideli juramentului“ —

In casulu acést'a, dise d. de Bismark, ne vomu poté intielege. Bismark voieá, cá armat'a metiului se affirme fidelitatea sa catra guvernulu regintiei prin o manifestatiune, care se dovedésca ca era decisa a urmá imperatesei; de a obtiené apoi dela imperatés'a signatur'a preliminariloru pazei. — Boyer observa, ca o asemenea manifestatiune e afara de datinele militare franceze; ca semena unui feliu de pronunciamentu. Bismark replica, ca acésta manifestare e indispensabila, spre a da unu feliu de securitate lucrului, si pentru ca imperateas'a nu se va angagiá la negociari, déca nu se va sci sustienuta de armata; preliminariele pazei odata subscrise de imperatés'a, armat'a Metiului se va retrage luandusi cu sine, armele, tunurile si materialulu. Piat'a Metiului va remané libera si dómna preste ea insasi.

In a dóu'a audientia din diu'a urmatória d. de Bismark i-a descoperitu generalulu Boyer conditiunile staverite in intielegere cu regele, care antaiu nu a voitu altele decatu cele formulate la Sedan, dupa espunerea resónelor politice din partea lui (Bismark) iuse a cedatu impreuna cu consiliulu, fiindu de parerea lui. Conditiunile impuse de Bismark erau dér' cele atinse in prim'a sa conferintia cu Boyer, adeca: 1 affirmarea fidelitatii armatei Rinului catra regintia 2 manifestatiunea armatei pentru imperatés'a 3 obtinerea signaturii imperatesei la preliminariele pacii.

(Va urmá).

Tribunalulu Martiale a condamnatu in 6 Dec. pe Bazaine, cá tradatoriu cu capitulati'a Metiului, la degradatiune si mórté, ér' presied. republicei Mac-Mahon pe calea gratiei ei schimbá judecat'a la mórté in prinsóre pe 20 ani, póte ca va fi si deportatu. Tradatorii de patria remanu fi perdiarei. —

(Impartesitu). Diu'a onomastica a nemuritoriului si marelui metropolitu Andreiu a datu o nóua ocasiune romaniloru Brasioveni a -si manifestá doliulu si a -si exprime durerea pentru perderea prea meritatulu barbatu. Tinerimea studiósá, corpulu si efori'a scolaria a asistatu la celebrarea s. liturgii, care s'a inchiatu cu rugatiunea pentru odiu'n marelui defunctu. O profunda durere ne patrunse pe toti cei presenti, cari eramu obicinuiti a aduce rugatiunea nóstra inaintea altariului pentru sustinerea vietii acelu barbatu, care a fostu unu adevératu parinte, vadiendu-ne acumu avisati la consolatiunea, ca geniulu lui va petrece totudeauna intre noi, si ca laboriosa-i viatia va afá aparatori energici in acei barbati, cari suntu chiamati a'lu inlocuí.

Romani gr. or. au totu dreptulu a gelf pe marele barbatu si a esclamá cu durere: „Eterna fia memori'a lui!“

Publicarea protocóleloru cartiloru funduarie in Transilvani'a.

(Urmare.)

In comunele sedriei judecatoresci din **Székely-Udvarhely** tienatóre de judecatori'a cercuale din Székely-Keresztur, adeca in comunele; Agyagfalva, Alsó-Boldogassonyfalva, Alsó-Simenfalva, Bethfalva, Csekéfalva, Derzs, Décsfalva, Dobo, Fiátfalva, Gagy, Kadács, Keresztur, Kereszturfalva cu Timafalva, Kis-Galambfalva, Kis-Kede, Kis-Solyomos, Kobáth-Demeterfalva, Magyar-Andrásfalva, Magyar-Hidegkut, Magyar-Zsákod, Magyaros, Matisfalva, Medesér, Muzsna, Nagy-Galambfalva, Nagy-Kede, Nagy-Solimos, Oláh-Andrásfalva, Oláh-Zsákod, Oláh-Hidegkut, Rugonfalva, Sárd, Szent-Abraham, Szent-Erzsébet, Szent-Miklós, Uj-Székely si Vágás.

i) in comunele sedriei judecatoresci din **Székely-Udvarhely** tienatóre de judecatori'a cercuale de acolo, adeca in comunele: Abásfalva, Abrahámfalva, Almás, Arvátfalva, Alsó- és Felső-Benczed, Bágy, Bethlenfalva Beta, Bikavalva, Bogarvalva, Bógóz, Dálya, Ége, Fancsal, Farczad, Farkaslaka, Felső-Boldogassonyfalva, Fenyéd, Gyepes, Homorod-Keményfalva, Hodgya, Jánosfalva, Jásfalva, Kadicsfalva, Kányád, Kápolnás-Oláhfalva, Karácsonfalva, Küküllő, -Keményfalva, Kénos, Kessed, Kisfalud, Lengyelvalva, Lokod, Lóvéte, Malomfalva, Méréfalva, Miklósfalva, Orczfalva, Okland, Oroszheg, Pálfalva, Patakfalva, Petek, Recsenyéd, Remete, Sandorfalva, Sükő, Szent-Egyházas-Oláh-falu Szent-Király, Szent-Laszló, Szent-Lélek, Szent-

Márton, Szent-Mihály, Szent-Pál, Szent-Peter, Szent-Tamás, Szombatfalva, Telekfalva, Tibod, Ujfalu, Ülke, Városfalva si Zstelaka.

k) in comunele sedrii judecatoréscii din **Sibiu** tienátóre de judecatori'a cercuale din **Sebesiu**, luandu afara comunele Lancremu, Peterfaleu, si Sugag, adeca in comunele: Dealu, Cacov'a, Capoln'a, Calnicu, Cuti, Lazu, Lomani, Pianulu, din susu, Rehou, Rehit'a, Sascioru, Pianulu din josu, Sibisielu, si Strugari, in fine.

l) in comun'a Gyerö-Vasarhei tienátóre de sedri'a judecatoréscii din **Clusiu**, impartita judecatoriei cercuale de acolo.

Cartile funduarie pe deplinu terminate a comuneloru mentionate, dinpreuna cu registrele parcelarie de posesiune, si desemnulu liniamenteloru de acelea tienátóre se voru transpune dela 1-a Ianuarie 1874 la oficiale de carti funduarie ordinate lunga judecatoriile mentionate sub II. unde a le vedé ori cui e permis in órele oficióse.

II.

Affacerile de carti funduarie le prevede:

1. sedri'a judecatoréscii din **Fagarasiu** pentru comunele enumerate sub I a).
2. sedri'a judecatoréscii din **Muresiu-Vasarhelyu** pentru comunele enumerate sub I b).
3. sedri'a judecatoréscii din **Hatleg** pentru comunele enumerate sub I c).
4. sedri'a judecatoréscii din **Sighisiór'a** pentru comunele enumerate sub I d). si e).
5. sedri'a judecatoréscii din **Braslovu** pentru comunele enumerate sub I f).
6. sedri'a judecatoréscii din **Mediasiu** pentru comunele enumerate sub I g).
7. sedri'a judecatoréscii din **Székely Udvarhely** pentru comunele enumerate sub I h) si i).
8. judecatori'a cercuale din **Sebesiu** inpartita cu affacerile in trebile cartiloru funduarie pentru comunele enumerate sub I k) in fine.
9. sedri'a judecatoréscii din **Clusiu** pentru comun'a enumerata sub I l).

III.

Cu privire la trebile si affacerile oficióse, care se voru incepe cu **1-a Ianuarie 1874**, la fa-care din judecatoriile susu insemnate se emitu urmatóriele provocatiuni si dispusetiuni:

1. Se provóca tóte persónele, cari in urma vre-unui dreptu de proprietate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autenticarei protocéloru cartiloru funduarie, séu celu pucinu castigatu inca inainte de **1-a Ianuarie 1874**, credu ca potu se pretinda vreó indreptare, intre-gire, descriere adaugere, séu stramutare in protocélele cartiloru funduarie, fia in privinti'a compunerei corpului funduarin séu a relatiuniloru de posesiune intabulate: cá aceste pretensiuni pana **inclusive la Augusta 1874**, cu atatu mai vertosu se le insinuedie, cu catu la dincontra acele spre daun'a unui alu treilea, care pre temeulu inscrieriloru cuprinse in protocélele funduarie, incependu dela **1-a Ianuarie 1874**, va castigá cu credinti'a buna alte drepturi tabularie, nu se voru lua mai multu in consideratiune.

Acésta insinuare are a se intinde pe tóte drepturile de posesiune inca necuprinse in protocélele, funduarie, fara osebite, cá óre acele in cartile vechi esite séu ne esite din usu, ori in fasiuni funduarie, séu alte carti, fóie si registre suntu cuprinse ori ba, si ori a intinsu o partida in privinti'a transcrierii de posesiune a vreunui bunu castigatu rogare la vr'una judecatorie, si judecatori'a a decisu asupra acestei instantie, ori ba.

Deci indatorirea spre insinuare cade mai alesu pre tóte acele persóne, ale caroru drepturi de posesiune la comisiunea localisarii neci prin sine, neci prin reprezentanti denumiti de comisiune s'au adusu in valóre; séu cari nu au fostu in stare dupa regulele localisarii a-si legitimá afirmatulu dreptu mai tare de posesiune ori de composesiune in contra posesorului facticu aflatu prin comisiune si inscriu in protocélele funduarie; pretensiunea loru adusa inainte fia insemnata in protocélele funduarie séu in protocolulu generalu de pertractare, ori ba.

(Va urmá).

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu in a 2-a clasa la scól'a confessionale gr. cath. din comun'a opidana Rocn'a-vechia in vicariatulu Rocnei districtulu Naseudului se publica concursu pana in **13 Ianuarie 1874**.

Cu acestu postu suntu impreunate urmatórele emolumente:

- a) Unu salariu annale de 200 fl. v. a. care se capeta din fundulu scolaru alu comunei opidane Rocn'a in rate lunarie decursive.
- b) 40 fl. v. a. relutu pentru cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a documentá: cumca au absolvatu cursulu preparandiale cu succesu bunu, ca a mai servitu cá invetiatoriu, si in fine, ca au portare morala buna si nepatata, — si suplicele astufeliu instructe suntu a se subterne la subscrisulu senatu scolastecu pana la terminulu susu indicatu.

Dela senatulu scolastecu confes. gr. cath. Rocn'a-vechia in 5 Decembre 1873.

Presiedintele
Clemente Lupsiaiu,
parochu gr. cath.

Notariu
Silvestru Murerianu,
invetiatoriu.

1—3

Tocma esi la lumina in depusulu societatei biblice britanice si din tieri straine la

A. Reichard et Cnia,
Candi'a Strat'a 6 in Clusiu

Bibli'a séu sant'a scriptura

A TESTAMENTULUI VECHIU SI NOU,

in octavu, in limb'a romana intr'unu tomu, legata cu pele, pretiulu 1 fl 30 cr.; aceeași in pele fina cu foiale aurite 2 fl. 75 cr. N. B. Comande in pretiu de 5 fl. se executéza fora spese.

Cu tóta onórea se subsémna

6—6

A. Reichard et Comp.

Cursurile

la bursa in 16 Decembre 1873 stá asia:

	fl.	cr.	v.	a.
Galbini imperatesci	—	—	—	—
Napoleoni	9	10	—	—
Augsburg	108	90	—	—
Londonu	113	50	—	—
Imprumutulu nationalu	74	50	—	—
Obligatiile metalice vechi de 5%	69	60	—	—
Obligatiunile rurale ungare	76	75	—	—
" " temesiane	74	—	—	—
" " transilvane	74	—	—	—
" " croato-slav.	76	—	—	—
Actiunile bancai	1008	—	—	—
" creditului	239	50	—	—

Comande date cu mesur'a, precumu si reparaturele se voru efeptuá cu tóta prompteti'a nu numai in locu, ci si pentru ori care tienutu mai departe.

Stabilimentulu celu nou de incaltiaminte, (pantofaria) etc.

Joane Sabadeanu,

deocamdata in strat'a Scheiloru din susu de casin'a romana Nr. 142 in Brasiovu.

Avendu de factoru pe **Gregoriu Farkas**, se recomanda onor. publicu cu provisionulu seu arangeatu in modu corespundiatoriu, **Incaltiaminte solide pentru cavaleri, dame si baiati de ori-ce etate** se afla dela calitatea simpla pana la cea mai superióra dupa faconulu celu mai nou si cu pretiuri forte moderate.

Isvórele, din carii se trage marfa gat'a suntu cele mai solide, dovada, ca acelea au obtienutu dela espositiunea universala din Vien'a (1873) chiaru si **medalie pentru merite**: ad. Marburg a. D., Vien'a, Lipsca etc.

Dera si dupa mesura — se voru esecutá promptu si pe langa supraveghiarea unui specialistu destoinicu ori-ce incaltiaminte dorita — ba chiaru si acele, cari pana acumu nu se putura produce de locu aici, d. e. pentru Cavaleri si Dame ghiete englesesce, cu talpile cusute negru, galbinu, duplu séu simplu etc.

Papuci de **suitu la munte** pentru cavaleri si dame, Polonese (Ghiete) de dame supra-fine cu tocure franciosesce (Luigné) séu si duple etc. etc.

Pretiurile aprocsimative:

	dela fl.	in susu
1 parechia Ghiete fine de barbati	5	
1 " Cisme cu tureci fini	8	
1 " Ghiete fine de dame	3 1/2	
1 " " " copii	3 1/2	
1 " " " cu tureci fini la copii	4 1/2	
1 " " fine pentru copile	3 1/2	
1 " " " baieti	1 1/2	

Incaltiaminte de pele (asia numita materia de filtiu) cu talpa de pele séu pisa se afla in tóta calitatea, intre carii stife cu tureci de pisa pentru voiajieri si sesonuri, talpa de filtiu si de paie numite a se asiediá inlainturu Ghieteloru servescu de a conserva pitórele intr'o stare calda si svéntata in continuu, ferindu ori-ce recéla.

A se observa cu deosebire.

Pentru domnii ingeneri, forestari si vénétori etc., si deosebitu cari suntu necesitati a ambula pe timpuri umede si reci, potu recomanda pelea asia numita rusésca de juftu (teletinu) adeveratu, carea pana acumu inca nu este concurata de catra nici unu altu soi de pele ordinaria, pelea acésta rusésca o tragu directe dela Santu-Peturburgu; se obicinuesce cu successu pentru stife cu tureci lungi si de cei de rondu, pentru Ghiete etc. etc.

Comandele onor. p. t. comitenti se voru efeptuá in tóte partile din afara cu promptetia pe langa reluarea pretiului (Nachnahme) séu pe langa cassa in risiculu si costulu Domnia-loru. Ce nu va conveni, se va lua dreptu schimbu inapoi: —

Cumparatori cu redicatu (toptanulu) si familii numeróse, cari voru deveni musterii mei, primescu pelanga pretiuri forte moderate si unu rabatu corespundiatoriu.

Desemnulu dela vale servescu spre a lua mesur'a cu usiurintia; astufeliu se ieu acele cinci linii de mesura pe o sfasiutia de chartia numerisandule cu cifr'a curente; 1, 2, 3, 4, 5 dupa tramiterea unei asemenea mesuri acurate este de totu usioru a primi incaltiaminte nimerita si potrivita dupa cerinti'a comitentului; numai catu trebuie insemnatu pe sfasióra, déca e petiorulu grasu ori ba.

Nr. 1 coprinde lungimea dupa desemnu, luata dela midiuloculu calcaului pana la degetulu celu mare alu petiorului голу pe din intru.

Nr. 2 diametrulu séu grosimea petiorului preste osulu degetului celui mare.

Nr. 3 diametrulu séu grosimea la mediuloculu petiorului (Riess).

Nr. 4 diametrulu séu grosimea petiorului dela calcaiu pana la inchiatur'a caputei.

Nr. 5 diametrulu pulpei pentru cisme (ciobóte) cu tureci.

La mine se mai afla si una alifia universalá (cu cate 50 cr. si cu cate 1 fl. cuthi'a) pentru tamaduirea perfecta a ochiloru de gaina (batatura) si degeraturi de petióre, precumu si in contra scrofuleloru si altoru rane vechi si nóue.